

Professori Antero Heikkisen luentomoniste Määttä-suvun tapaamisessa Kuhmossa 13.7.2003

13.7.2003 Antero Heikkinen Sukujen Kuhmo ja elämää Kuhmossa 1800-luvulla

Kuhmon syyskäräjillä v. 1887 todettiin, että Katermassa Konapin kosken myllyn alla sijaitsi *Moisasen lammen niitty*. (Kär 22.9. 1887, 119) Kuhmon maisemia varhaisina vuosisatoina pidetään helposti 'pelkkänä' erämaana. Mutta kun tutustumme paikannimistöön, kuva muuttuu heti. Erämaassa on maailman sivu ollut monenlaista kulkijaa ja toimen miestä - metsästäjiä ja kalastajia, kasken kaatajia, luonnonheinän niittäjiä, kolopuiden kuorijoita jne. Silloin kun he ovat saaneet pysyvähkön nautintaoikeuden alueeseen, he ovat antaneet sille nimen.

Tilat ovat pysyviä paikkoja, jos kohta asumuksia voitiin siirtää toiseen paikkaan esimerkiksi hallanarkuuden vuoksi. Kuhmossa tilojen nimet juontuvat tyypilliseen itäsuomalaiseen tapaan niiden varhaisisten haltijain sukunimestä. Ihmettelin aikoinaan, mistä tuli vielä 1800-luvun lähteissä usein esiintyvä Katerman Moisanan (vanha numero 21) tilan nimi. Talossahan asui tuolloin Määttä. Ongelmalle löytyi oitis selitys tutustuttuani Sotkamon rippikirjaan 1600-luvun lopulta: Katermassa isännöi yhtä taloa Antti Moisanen ja toista Mauno Moisanen yhdessä veljensä Ollin kanssa. Paitsi tila myös edellä mainittu lampi on tietenkin saanut nimensä Moisanen mukaan.

Sukunimestä on nimensä saanut myös Tuupala, Kuhmon historiassa monella tavoin tunnettu tila. Moisanan ja Tuupalan vaiheet liittyivät muuten yhdessä vaiheessa toisiinsa. Kun Tuupalaa hallitsi pitäjänkirjuri G.F. Ståhlberg, hän vaati syyskäräjillä 1850 muuatta niittyä Moisanalta. Moisanan väki esitti tällöin asiakirjan katselmuksesta, joka oli suoritettu 28.9. 1765. Katselmuksessa todettiin, että Moisanan ja Tuupala olivat siihen asti olleet yhdessä, mutta Tuupala oli ollut autiona. Kun sitten Kuhmon lukkari Johan Uhlbäck oli asuttanut Tuupalan aution, hän oli katsastanut Tuupalalle uuden paikan Pajakalta likeltä torppaansa.

(Kär 3.9. 1850, 236) (Lisätietoja: Jarmo Vilmi, Kuhmon historia, s. 116)

1720-luvulla ei miespuolisia Moisia tainnut Kuhmossa olla enää lainkaan, mutta nimensä he jättivät. Kun Määttät sitten olivat riittävän kauan asuneet tilaa, sen nimeksi alkoi vakiintua Määttä.

Esitelmäni jakaantuu kahteen osaan. Ensiksi tarkastelen Kuhmon vanhojen sukujen sijoittumista erityisesti henkikirjakylien näkövinkkelistä. Senjälkeen kerron elämästä Kuhmossa 1800-luvulla ottaen esimerkkinä Määttän suvun piiristä. Olen merkinnyt esimerkkeihini myös lähdeviitteet sukututkimusta silmällä pitäen.

Otettakoon lähtökohdaksi Kuhmon kappeliseurakunnan ensimmäinen oma rippikirja 1770-luvun alussa. Kuhmon viidessä kylässä - Katermassa, Vieksillä, Korpisalmella, Lammasperässä ja Lentualla - asui, vuonna 1772 noin 1 700 ihmistä. Eri sukunimen kantajia oli noin 90. Katsottaessa miten paljon saman sukunimen kantajia oli ja miten he sijoittuivat Kuhmon laajalle alueelle, voidaan -tehdä vaikkapa seuraavanlainen jaottelu:

- *Väistyvä suku*: vähän edustajia, eikä lukumäärä myöhemmin kasva. Tyypillinen tapaus on kappalainen Johan Stubben perhe: kun aika jätti kappalaisesta, nimi säilyi Kuhmossa jonkin aikaa vain tyttären Brika Stubben välityksellä, mutta hävisi sitten tämän kuoltua. Katermassa asusteli v. 1725 syntynyt Anna Granberg, jonka mukana tämäkin nimi taisi poistua Kuhmon horisontista.

- *Talon suku*: pitkälti yhteen taloon keskittyvä suku. Hyvä esimerkki tästä ovat Kuhmon Piipposet, jotka ainakin 1770-luvulta lähtien asustivat pitkään Lentualla ja parhaastaan Pulkkilassa (n:o 9, jälkimmäinen)

- *Kylän suku*: parhaastaan saman kylän alueella elävä, mutta siellä moneen talouteen levittäytynyt suku. Kilposia, yhteensä 30, oli - yhtä Lentualla asunutta lukuun ottamatta ainoastaan Vieksillä.

- *Kylien suku*: suvun jäseniä asuu Kuhmon kaikissa tai lähes kaikissa kylissä. Oheiseen taulukkoon olen sijoittanut em. rippikirjan nojalla suvut, joiden jäseniä oli yli 50:

Suku	Katerma	Vieksi	K-salmi	L-perä	Lentua	Yhteensä
Haverinen	06	-	03	01	55	64
Komulainen	-	10	20	15	40	86
Kyllönen	-	07	01	-	43	53
Määttä	16	-	18	21	12	67
Huotari	10	03	18	-	71	95
Piirainen	27	01	17	97	07	149
Pulkkinen	10	-	01	05	71	87
Pääkkönen	02	18	32	30	-	82

Näemme, että vain Piiraisia oli kaikissa viidessä kylässä ja heitäkin Vieksillä vain yksi. Ylisummaan on miltei kaikilla runsasväkisillä suvuilla jokin 'tukikohta', kylä joissa suvun edustajia on runsaasti: Haverisilla, Pulkkisilla ja Kyllösillä Lentua jne.

Määttä on varsin tasaisesti kaikissa kylissä - lukuun ottamatta Vieksiä. Katsottakoon Määttien tilannetta vielä vuosien 1830 ja 1850 osalta; lähde on sama kuin edellä eli rippikirja:

Vuosi	Katerma	Vieksi	K-salmi	L-perä	Lentua	Yhteensä
1830	18	23	24	77	14	156
1850	15	13	08	49	08	145

Suvun edustajia oli siis jokaisessa kylässä, selvästi eniten Lammasperässä. Mielenkiintoinen piirre on se, että Määttä oli v. 1830 jopa hieman enemmän kuin kahta vuosikymmentä myöhemmin, vaikka Kuhmon väkiluku kasvoi niiden aikana tuntuvasti. Osaselityksenä on ilman muuta muuttoliike, joka suuntautui Kuhmon rajojen ulkopuolelle. Esimerkiksi 1830-luvulla Kuhmosta muutti ainakin 13 Määttä, jotka eivät olleet palanneet takaisin ainakaan v:n 1840 alkuun mennessä.

Uudisasukkaaksi

1700-luvun loppu oli Kuhmossa voimallisen väestönkasvun ja uudisasutuksen aikaa. Sitten tahti hiljeni molemmissa suhteissa. Mutta täysin ei uudisasutus pysähtynyt 1800-luvun alkupuolellakaan. Yksi esimerkki tästä on 26.10. 1807 Lammasperässä pidetty katselmus, jonka suoritti kersantti EI Pfaler yhdessä Elias Kämäräisen ja Olli Pääkkösen kanssa. Katselmusta oli pyytänyt Paavo Hannunpoika Määttä saadakseen asumansa Teerijärven mäkituvan uudistilaksi, ja maaherra oli 13.12. 1804 määrännyt katselmuksen suoritettavaksi. Paikalla ei ollut ketään kylän miestä, joten katselmusta vastaan ei esitetty vastalauseita. Teerijärveltä oli Kuhmon kirkolle matkaa peninkulman verran ja Ouluun 20 vesipeninkulmaa.

Mäkituvassa olivat seuraavat rakennukset:

- pirtti, joka oli n. 6 m sivultaan, tuohikatto
- sauna oli n. 4 m sivultaan, tuohikatto
- riihi, n. 4.5 m sivultaan, tuohikatto
- navetta, n. 5.3 m sivultaan, lautakatto
- lato, n. 5.3 m sivultaan, lautakatto
- talli, n. 7 x 3.5. m, viisiseinäinen, tuohikatto

Valmista peltoa oli vain 10 kapanalaa, mutta sopivaa peltomaata - hiekkansekaista multamaata, joka kasvoi koivikkoa ja jossa oli aiemmin kaskettu - oli n. 4. 5 ha:n verran. Luonnonniittyä Teerijärvellä oli 13 paikassa. Metsää Teerijärvellä oli riittävästi neljännespeninkulman etäisyydellä, ja kalastusta voitiin harjoittaa yhdessä naapurien kanssa Teerilammissa ja katonlammissa.

Uudistilalliseksi haluava tarvitsi myös kahden perintötilallisen antaman takauksen siitä, että hoitaisi kunnolla velvollisuutensa. Paavo Määttä oli saanut Lauri Saarelaisen, Korpisalmi n:o 4 Kettula ja Juho Pyykkösen, Lentua n:o 7 Määttälä 12.12. 1807 antaman takuukirjan.

Katselmuskirja esitettiin syyskäräjillä 1811, ja oikeus puolsi sitä kehottaen Paavo anomaan vahvistusta maaherralta. (syyskäräjät 1811, 269-272 ja 276). Vahvistus annettiin. Vuoden 1814 henkikirjan mukaan Teerijärven kruunutilaa Lammasperä n:o 47 isännöi Paavo Määttä.

Määttien suku ei juurtunut Teerijärven tilalle. Suuria vaikeuksia oli myös muilla ajan uudistilallisilla, eikä myöskään jatko luvannut hyvää toistuvien katovuosien paineessa. Kuhmon nimismies K.J. Markkanen esitti kesäkuun alussa 1870 käräjillä 21 kuhmolaisen kruunutilan katselmusta. Katsottakoon niistä tässä kahta. Katerman Sarvi (Sarvela) (n:o 3 0, isonjaon jälkeen: Sarvivaara Katerma n:o 25) oli ollut autiona. Nyt olivat Kalle Komulainen ja hänen lankonsa Juuso Määttä ilmoittaneet haluavansa ottaa tilan jälleen viljelykseen, mikäli saisivat 10 vuoden verovapauden. Samoin oli autiona Lammasperän Losola (n:o 50, isonjaonjälkeen: Saunajärvi. n:o 23 Loso). Heikki Määttä oli poikansa Juuson kanssa ilmoittautunut halukkaaksi verovapautta vastaan ~ ottamaan sen viljelykseen. Oikeus puolsi Markkasen esitystä vapaavuosien myöntämisestä. (Kär 2.6. 1870, 110-114) Ainakin vuosisadan loppuun Määttät hallitsivat Losoa. Katerman Sarvi ei oikeastaan missään vaiheessa ollut Määttän suvun tyyssijoja.

Tervanpolttajia

Terva oli 1800~luvun jälkipuolella Kuhmossa tärkeä elineste. Tervaa ei tosin juotu - muuta kuin lääkkeeksi 'tervankusta' - mutta suuri osa talokkaista ja muistakin asujaimista hankki toimeentulonsa myymällä tätä 'mustaa kultaa' Oulun kauppaporvareille. Otan yhden esimerkin, joka löytyy Oulun suuren Bergbohmin kauppahuoneen arkistosta Oulun maakunta-arkistosta.

Simo Määttä, Lammasperän Teerin (n:o 25, ennen isojakoa Teiri Lammasperä n:o 40) isäntä toi Bergbomille 19.6. 1889 runsaat 24 tynnyriä tervaa. Miltei samaan kesäkuun aikaan v. 1892 Simo oli jälleen Oulussa tuoden tervaa noin 22 tynnyrin verran; niistä runsaat 21 tynnyriä oli hienoa tervaa, loput paksua. Kesäkuussa seuraavana vuonna Simo oli jälleen Oulussa tervalastin kanssa, vuonna 1894 hän saapui vasta heinäkuussa. Myös seuraavina vuosina Simo Määttän tervoja mittailtiin Oulun tervahovissa.

Eläkkeelle

Sukupolvenvaihdos on kauan ollut maataloudessa monessa suhteessa pulmallinen tilanne. Kun ajattelemme Kuhmon tiloja 1800-luvulla, vaihdokseen liittyi myös pulma, jota ei myöhemmin ole ollut. Etenkin vuosisadan alkupuolella iso osa tiloista oli kruununtiloja, joihin asukkaalla oli vain viranomaisen myöntämä hallintaoikeus. Kruununtilan isäntä ei voinut siirtää hallintaoikeuttaan ilman viranomaisen lupaa jälkeläisilleen. Niinpä ovat tiedot eläke- eli syytinkijärjestelmästä vuosisadan alkupuolelta aika vähäiset.

Mutta 1800-luvun jälkipuolelta ne ovat sitä runsaammat. Tähän vaikutti paitsi se, että yhä useampi tila ostettiin perinnöksi, myös ankea aika, pahat katovuodet: vanha isäntä halusi jättää tilan vahvempiin käsiin ja siirtyä eläkevariksi. Myös Määtät tekivät näin, kuten seuraavat esimerkit osoittavat.

Lammasperän Pääkkölän (n:o 8, isonjaon jälkeen: Lammasperä n:o 6 Määttä) isäntä Heikki Määttä, 6 1, myi 1. 5. 1871 solmitulla kaupalla tilan pojalleen Aleksille. Hinnaksi oli sovittu 1 5 00 mk, jotka kuittaantuisivat sillä, että Aleks ja hänen vaimonsa Kerttu Määttä elättäisivät leskimies Heikin *"yhteisellä pöytä Ruokolla (selvällä leivällä) kuolema päivän asti "* ja antaisivat hänelle *"tarpeelliset pito ja makuuvaatteet puhtaina "*. Heikki saisi *"yhteisissä huoneissa asua talon väen kanssa"*. Talosta piti myös antaa *"hevosta 2 kertaa talvessa kirkossa käyvä"*. Edelleen Heikki edellytti, että Aleks ja Kerttu *"kuoltuani korjavat luuni hautaan tavallisuuten mukaan isoja hautajaisia ei siis tarvinnut järjestää.* (Kär, kiinnitysasiat, 5.9 187 1, 302-304)

Heikki Määttä luovutti tilan yhdelle pojalleen. Kun hän lisäksi oli leskimies ja välit pojan perheen kanssa lienevät olleet kunnossa, hän jäi asumaan yhdessä pojan perheen kanssa. Voi tietysti myös olla, että Pääkkölä ei olisi kyennyt elättämään erillisessä huoneessa ja ruokataloudessa elävää vanhaa isäntää.

Toisenlaisen sopimuksen teki isäntä Paavo Määttä, joka myi v. 1876 omistamansa Teeren tilan (Lammasperä n:o 25, ennen isojakoa Teiri Lammasperä n:o 40) kolmelle pojalleen 800 mk:n hinnasta. Maksu oli määrä kuitata *"irtanaisella ruokolla "*. Paavolle tuli varata asuinhuoneeksi *"~porstuan perässä oleva huone "*, jossa tuli olla polttopuut talon puolesta. Syytinkiläisen piti saada *"asuapirtissäkin kuin tahtoo"*. Hänelle oli annettava *"kahvirahaa "* 20 mk vuodessa, ja kirkolle oli päästävä hevosella kolme kertaa vuoteen. Edelleen Paavo huolehti sopimuksessa tyttäriensä osuudesta. Teeressä asuneelle sisarelleen veljesten piti maksaa 250 mk ja jo naimisissa olleelle sisarelleen 60 mk. (Kär, kiinnitysasiat, 6.10. 1876, 376-379)

Asuipa syytinkiläinen uuden isännän taloudessa tai nautti erillistä eläkettä, asiat menivät usein solmuun. Etenkin silloin, kun talo tai sen osa myytiin edelleen suvun ulkopuolelta olevalle, eläkesopimusten täyttäminen oli monesti kuin tervan juontia. Tämän sai kokea Lammasperän Kokkovaaran (n:o 38) isäntä Eljas Määttä. Marraskuussa 1879 hän myi vaimonsa Kaisa Huotarin kanssa Kokkovaaran pojilleen Eljakselle ja Ollille. Hinnaksi sovittiin 1 200 mk, joka tulisi kuitatuksi elinikäisellä *"irtanaisella ruokolla "*. Maaliskuussa 1886 poika Eljas myi vaimonsa kanssa osan osuudestaan Kokkovaaraan Tuomas Haveriselle hintaan 900 mk. Lisäehtona kaupassa oli, että *"ostajan tulee Ruokkolaisesta puoli hoitaa jolle on irtonainen Ruokkoja oma huone, jolle tulee valmis puu sekä lehmä ja lammas hoitaa valmiiksi "*. Tuomas laiminlöi kuitenkin velvoitteen, ja niinpä haki vanha isäntä Eljas Määttä helmikuussa 1892 häneltä saataviaan käräjien välityksellä. Oikeus velvoitti Haverisen maksamaan. (Kär, kiinnitysasiat, 22.9. 1886, 349-352 ja Kär 20.2. 1892, 256-259)

Kun aika jättää..

Lokakuussa 1872 oli talokas Paavo Määttä Lammasperän Mikkolasta (n:o 9, isonjaon jälkeen Lammasperä n:o 7 Mikkola) haastanut käräjille veljensä Heikin. Paavo kertoi, että hän omisti yhdessä Heikin kanssa Mikkolan. He olivat asuneet yhdessä, kunnes olivat kolme vuotta sitten jakaneet keskenään irtaimen omaisuuden ja sopineet, että myös kiinteä omaisuus jaettaisiin heti, kun maanmittari saapuisi kylään. Maanmittari olikin tullut keväällä 1872, mutta Heikki oli kieltäytynyt jakotoimituksesta. Heikki totesi, ettei hän vastustanut jakoa. Kun lisäksi arvioitiin, että Mikkola oli mahdollista jakaa, oikeus suostui Paavon esittämään pyyntöön jaon suorittamisesta. (Kär 7.10. 1872, 350-3 5 1)

Heikki Määttä kuoli marraskuussa 1875 jättäen jälkeensä lesken Elsa Huotarin sekä neljä alaikäistä lasta (Inka, 11, Saara Kustaava, 9, Kalle, 6, Elsa Valpuri, 2). Heidän holhoojaksen määrättiin talokas Alekski Määttä Lammasperästä. Joulukuussa suoritetussa perukirjoituksessa arvioitiin Heikin omaisuus (Kajaanin tuomiokunta: Ec 111: 1, 63-66, Oulun maakunta-arkisto); luvut ovat markkoja:

- Kiinteää: Lammasperä n:o 7 Mikkola perintötila. Siitä arvioitiin ½,

800

- Irtainta:

puhdasta rahaa	25
tamma, punainen	150
lypsäviä, 4	160
vasikka	40.
lammas, 3	09
verkapalttoo	04
tervaa, 4 tynnyriä	32
Virsikirja, 2, Testamentti	03
kultasormus	04
kahvipannu	04
nuotta	40
sänky	05

Saatavia: Pääkkönen, Juuso, talokas 90

Tavarasumma: 1460

Velkoja:	Komulainen, Erkki	100
	Piirainen, Heikki, työpalkkaa	22:50
	Pitäjänmakasiiniin 15 kappa ruista ja ohraa	30
	Komulainen, Antti, talokas, 15 kappa ruista	25
	Toimitusmaksu	18
	Vaivaismaksu	01:30

Pesään jää: 1263.

Kirjoitti Juuso Liimatta

Todisti Esko Huotari, Tuomas Lemetti, Heikki Jurvelin

"Kuvernöörille hevoseksi "

Kuten edellä osoitin, Määtät olivat jo varhain levittäytyneet koko Kuhmon alueelle, ja suku oli runsasjäseninen. Sen vuoksi ei ole hämmästyttävää siinä, että Määttä oli kohtuullisessa määrin syytettynä myös käräjillä. *Kirveskansa-trilogiassani olen* kertonut muutamia tapauksia. Tässä yhteydessä lisään kirjoon yhden tapauksen.

Hirvi on nykypäivien Kuhmossa suhteellisen yleinen metsän eläjä. Tilanne oli ihan toinen vielä runsaat sata vuotta sitten, jolloin hirven näkemisestä kerrottiin usein jopa sanomalehdessä. Ilmi tullut hirven salakaato johti silloin - niin kuin se johtaa nytkin - käräjille.

Lokakuun alussa 1898 ilmoitti Kuhmon nimismies J.L. Mahlberg käräjillä, että kevättälvella samana vuonna oli Vieksillä Lakkakankaan ja kuppiahon sydänmaalla tapettu ainakin yksi hirvi. Salakaaton suorittajiksi Mahlberg epäili vahvasti Renne ja Kalle Määttä Vieksin Peltomaan (n:o 25, ennen isojakoa: Vieksi n:o 27 Peltomaa) talosta.

Renne ja Kalle kiistivät syytteen jyrkästi. Nimismiehellä oli kuitenkin esittää monta todistajaa. Talokas Joonas Heikkinen oli seurannut jälkiä hirven kaatopaikalta syytettynä olevien veljesten omistamalle metsäsaunalle. *'syystalvella ennen kysymyksessäolevaa kevättä oli Kalle Määttä todistajalle sanonut, että kun tulis lumi, niin rupeaisi pyytämään rihmalla hirvejä "*. Joonan puheisiin Renne vastasi, ettei ollut kyseisenä aikana lainkaan ollut metsäsaunallaan, vaan siellä oli majoillut hänen työmiehiään. Kalle puolestaan sanoi tarkoittaneensa, että pyytäisi hirviä elävänä ja myisi ne valtiolle. Toinen talokas Matti Pääkkönen puolestaan kertoi Kalle Määttän sanoneen hänelle kaksi vuotta sitten *"ajaneensa takaa hirveä ja aikoneensa viedä sen Kävernöörille hevoseksi "*.

Kalle Määttän puheet viittaavat siihen, että tutkimustarkoituksiin haettiin parhaillaan eläviä hirviä. Yhteensä kuusi todistajaa saivat puheillaan Määtät ahtaalle. Oikeus totesi välipäätöksessään, että miesten syyllisyydestä oli kertynyt enemmän kuin puoli näyttöä. Lopullinen päätös ei ole tiedossani, mutta vaikuttaa siitä, että näyttö ei loppujen lopuksikaan ole riittänyt tuomion langettamiseen. Näin jälkikäteen asiaa pohtien mieleen jää päällimmäiseksi autenttinen kansanhuumorin pilkahdus - Kalle Määttän ilmaisema aie pyytää hirvi *"kuvernöörille hevoseksi "*.

Rajan taakse

Yksi mielenkiintoinen erityispiirre Kirveskansan historiassa 1800-luvulla on joukkomuutto Venäjälle. Olen pyrkinyt luomaan siitä kokonaiskuvaa trilogiassani. Suurimittainen muutto käynnistyi 1830-luvulla, ja sitä jatkui aina vuosisadan lopulle saakka. Seuraavassa otan muutamia esimerkkejä Määttistä.

Saatavissa olevien tietojen nojalla Venäjälle oli 1830-luvulla lähdössä toista kymmentä Määttä, ja kun monet heistä olivat perheellisiä, lähdössä olevia oli kaikkiaan monta kymmentä henkeä.

Kajaanin kruununvouti myönsi tammikuussa 1834 passin v. 1803 syntyneelle lammasperäläiselle mäkitupalaisen pojalle Heikki Paavonpoika Määttälle, joka oli menossa Aunukseen. Heikki palautti passin, mutta kesäkuussa 1835 hän otti jälleen passin vuodeksi Aunukseen. Kokemukset siellä olivat ilmeisesti rohkaisevia, sillä tammikuussa 1837 Heikki otti passin Venäjälle määräämättömäksi ajaksi.

Heikki Määttän esimerkki on monessa suhteessa tyypillinen. Lähtijät olivat yleensä tilatonta väkeä, jonka elinmahdollisuudet Kuhmossa olivat vaikeina aikoina vähäisiä. Toinen tyypillinen piirre on se, että Venäjällä käytiin usein; monen kohdalla kysymys oli sesonkimuutosta, ja vain osa jäi lopulta Heikin tavoin pysyväisemmin uuteen asuinympäristöönsä.

Vaikka tiedot Venäjälle menneistä ovat niukkoja, niiden pohjalta on kuitenkin rakenneltavissa melkoisia kehityskaaria. Otettakoon esimerkiksi v. 1816 syntynyt lammasperäläinen mäkitupalaisen poika Alrik Määttä, joka sai v. 1837 Oulun lääninhallitukselta passin Venäjälle emenoa varten. Alrik avioitui Leena Polvisen kanssa, ja heillä olivat ainakin seuraavat lapset: Auno (s. 1838), Kaisa Reetta (s. 1839), Matti (s. 1842) ja Juho (s. 1851). Toukokuussa 1852 Alrik sai jälleen passin, ja v. 1863 esteettömyystodistuksen pysyvää oleskelua varten Venäjällä. Tytär Auno vihittiin 12.7. 1857 Pielisjärveltä kotoisin olleen työmies Juho Huttusen kanssa. Poika Matti meni puolestaan 10. 1. 1865 avioon niinkään Pielisjärveltä kotoisin olleen v. 1844 syntyneen Kaisa Komulaisen kanssa. Heille syntyivät ainakin seuraavat lapset: Mari (s. 1866, k. 1885), Aleksi (s. 1874, k. 1885), Juho (s. 1876), Taavi (s. 1880, k. 1910) ja Eljas (s. 1885). Juho sopeutui uuteen ympäristöön hyvin, sillä hän avioitui 26.7. 1909 ortodoksisista uskontoa tunnustaneen Venäjän alamaisen Agafia Aleksejeva Spiridonoffin kanssa; Agafia oli 29-vuotias ja kotoisin Pietarin kuvernementista.